

महाराष्ट्र भूजल (विकास व व्यवस्थापन) नियम, २०१८
शासनास प्राप्त झालेल्या हरकती सूचना
विचारात घेण्यासाठी समिती

महाराष्ट्र शासन
पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: आपना-०२१८/प्र.क्र.२६०/पापु-१५

सातवा मजला, गोकुळदास तेजपाल रुग्णालय इमारत संकुल, क्रॉफर्ड मार्केट जवळ,
लोकमान्य टिळक मार्ग, नवीन मंत्रालय इमारत, मुंबई ४०० ००९.
तारीख: १५ सप्टेंबर, २०१८

वाचा :-

- १) महाराष्ट्र भूजल (विकास व व्यवस्थापन) अधिनियम, २००९: (सन २०१३ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक २६), दिनांक ०३/१२/२०१३.
- २) महाराष्ट्र शासन, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, अधिसूचना क्रमांक: आपना-२०१६/प्र.क्र.५०२/पापु-१५, दिनांक २५/०७/२०१८.
- ३) शासन परिपत्रक, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, क्रमांक: आपना-२०१६/प्र.क्र.५०२/पापु-१५, दिनांक ०५/०९/२०१८.

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्र राज्यातील पर्जन्यमानाची विविधता, भूपृष्ठीय रचना व प्रतिकुल भूस्तरीय परिस्थितीमुळे नैसर्गिकदृष्ट्या भूजल संपत्तीच्या उपलब्धतेवर मर्यादा येत आहे. परिणामी विविध कारणांमुळे होत असलेला भूजल उपसा यामुळे भूजल पातळी दिवसेंदिवस खाली जात आहे. ही परिस्थिती विचारात घेऊन राज्यातील भूजलाच्या अमर्यादा उपश्यावर नियंत्रण आणून भूजलाचे एकात्मिक पद्धतीने विकास व व्यवस्थापन करण्यासाठी तसेच सार्वजनिक पिण्याच्या पाण्याच्या स्रोतांचे जतन करण्यासाठी महाराष्ट्र भूजल (विकास व व्यवस्थापन) अधिनियम, २००९ (सन २०१३ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक २६) प्रसिध्द करण्यात आलेला आहे.

महाराष्ट्र भूजल (विकास व व्यवस्थापन) अधिनियम, २००९ मधील प्रयोजने पार पाडण्यासाठी महाराष्ट्र भूजल (विकास व व्यवस्थापन) नियम, २०१८ हे मसुदा नियम संदर्भाधीन क्रमांक २ येथील अधिसूचनेद्वारे प्रसिध्द करण्यात आलेले आहेत. हे मसुदा नियम सर्वसामान्य जनतेच्या अभिप्रायांसाठी खुले ठेवण्यात आले असून या मसुदा नियमांबाबत कोणत्याही व्यक्तीस हरकती किंवा सूचना पाठवावयाच्या असतील तर त्या अपर मुख्य सचिव, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, ७ वा मजला, गोकुळदास तेजपाल रुग्णालय इमारत संकुल, क्रॉफर्ड मार्केटजवळ, लोकमान्य टिळक मार्ग, मुंबई-४०० ००९ येथे लेखी स्वरूपात अथवा ई मेल संदेशावर पाठविण्याचे कळविण्यात आले आहे. याशिवाय

संदर्भाधीन क्रमांक ३ येथील परिपत्रकान्वये शासनास हरकती, सूचना पाठविण्याकरिता दिनांक ३०.०९.२०१८ पर्यंत मुदतवाढ देण्यात आलेली आहे.

पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग तसेच विभागाच्या नियंत्रणाखालील कार्यालये यांचेमार्फत महाराष्ट्र भूजल (विकास व व्यवस्थापन) नियम, २०१८ या मसुदा नियमांना व्यापक प्रमाणावर प्रसिध्दी देण्यात आली असून विविध चर्चासत्रे आयोजित करण्यात आली आहेत. या माध्यमातून शासनास मसुदा नियमांबाबत मोठ्या प्रमाणावर हरकती, सूचना प्राप्त होत आहेत. या हरकती, सूचना विचारात घेऊन या हरकती, सूचनांचे सविस्तर विश्लेषण करणे व त्यानुषंगाने मसुदा नियमांमधील संबंधित नियमात बदल करणे आवश्यक आहे काय, तसेच शासनास प्राप्त झालेल्या हरकती, सूचना स्विकारणे योग्य आहे काय, या बाबी निश्चित करण्यासाठी समिती गठीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

प्रस्तावनेत नमूद केलेली वस्तुस्थिती व शासनास मोठ्या प्रमाणावर प्राप्त झालेल्या हरकती, सूचना विचारात घेण्यासाठी विहित कालमर्यादेत कार्यवाही करण्याची आवश्यकता या बाबी विचारात घेऊन महाराष्ट्र भूजल (विकास व व्यवस्थापन) नियम, २०१८ या मसुदा नियमान्वये शासनास प्राप्त झालेल्या हरकती, सूचनांचे विश्लेषण करण्यासाठी व प्रत्येक हरकती, सूचनेबाबत शासनास अभिप्राय देण्यासाठी अतिरिक्त संचालक, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, शिवाजीनगर, पुणे यांच्या अध्यक्षतेखाली खालीलप्रमाणे समिती गठीत करण्यात येत आहे.

अ.क्र.	पदनाम	कार्यालय	समितीमधील पद
१	अतिरिक्त संचालक	भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, शिवाजीनगर, पुणे	अध्यक्ष
२	उप सचिव (पापु-१५)	पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
३	उप संचालक (संशोधन व विकास)	भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, शिवाजीनगर, पुणे	सदस्य सचिव
४	उप विभागीय अधिकारी (महसूल)	जिल्हाधिकारी कार्यालय, पुणे	सदस्य
५	वरिष्ठ भूवैज्ञानिक	भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, पुणे	सदस्य
६	वरिष्ठ भूवैज्ञानिक	भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, नाशिक	सदस्य
७	वरिष्ठ भूवैज्ञानिक	भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, ठाणे	सदस्य
८	वरिष्ठ भूवैज्ञानिक	भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, औरंगाबाद	सदस्य
९	वरिष्ठ भूवैज्ञानिक	भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, अमरावती	सदस्य
१०	वरिष्ठ भूवैज्ञानिक	भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, नागपूर	सदस्य

समितीची कार्यक्षमता :

१. सदर समिती शासनास प्राप्त झालेल्या हरकती, सूचनांचा अभ्यास करून आपला अहवाल संचालक, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, पुणे यांचेमार्फत शासनास सादर करेल.

२. सदर समिती आपल्या अहवालात प्रत्येक हरकती, सूचनेबाबत समितीचे अभिप्राय विनिर्दिष्टपणे नोंदविले.
३. सदर समिती आवश्यकतेप्रमाणे बैठकांचे आयोजन करेल व कोणत्याही परिस्थितीत आपला अंतिम अहवाल शासनास दिनांक १५ ऑक्टोबर, २०१८ पुर्वी सादर करेल.
४. सदर समिती प्रत्येक हरकती, सूचनेचा गांभीर्यपूर्वक विचार करून त्याची नियमांशी पडताळणी करून हरकती, सूचना स्विकारणे योग्य आहे किंवा कसे, याबाबत शासनास स्पष्ट अभिप्राय देईल.
५. शासनास अंतिम अहवाल सादर केल्यानंतर सदर समितीची रचना आपोआप संपुष्टात येईल.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१८०९१५१५०१२६८३२८ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(चेतन निकम)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रत,

१. मा. मंत्री, पाणी पुरवठा व स्वच्छता यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२. मा. राज्यमंत्री, पाणी पुरवठा व स्वच्छता यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. सर्व मंत्रालयीन विभागांचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव.
४. सर्व मंत्रालयीन विभाग.
५. प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधीमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई.
६. महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई.
७. महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई.
८. महालेखापाल, महाराष्ट्र-२, (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, नागपूर.
९. महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र, नागपूर.

१०. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मुंबई.
११. संचालक, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, शिवाजीनगर, पुणे.
१२. सदस्य सचिव, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, मुंबई.
१३. अध्यक्ष, महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण, मुंबई.
१४. अतिरिक्त संचालक, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, पुणे.
१५. विभागीय आयुक्त (सर्व)
१६. जिल्हाधिकारी, पुणे.
१७. जिल्हाधिकारी (सर्व).
१८. सर्व महानगरपालिका आयुक्त.
१९. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हापरिषद (सर्व)
२०. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
२१. उप संचालक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा (सर्व).
२२. वरिष्ठ भूवैज्ञानिक, पुणे/नाशिक/ठाणे/औरंगाबाद/अमरावती/नागपूर.
२३. पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागातील सर्व नियंत्रण अधिकारी व सर्व कार्यासने.
२४. निवडनस्ती (पापु-१५)